

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΠΑΣΟΚ - ΚΙΝΗΜΑ ΑΛΛΑΓΗΣ

Αικατερίνη Σπυριδάκη – Βουλευτής Ν. Λασιθίου

ΑΝΑΦΟΡΑ

Αθήνα, 17 Οκτωβρίου 2026

Προς:

Την Υπουργό Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, κα Δόμνα Μιχαηλίδου

Θέμα: «Προσωπικός Βοηθός για Άτομα με Αναπηρία – Η εξατομικευμένη υποστήριξη δεν μπορεί να περιορίζεται από οριζόντιους αποκλεισμούς και ηλικιακά όρια»

Κυρία Υπουργέ,

Σας καταθέτω ως Αναφορά το από 17 Οκτωβρίου 2026 Υπόμνημα του Σωματείου «ΚΡΑΥΓΗ ΑμεΑ», με το οποίο ζητείται η τροποποίηση των άρθρων 5 και 6 του ν. 5322/2026, αναφορικά με το πρόγραμμα «Προσωπικός Βοηθός για Άτομα με Αναπηρία», προκειμένου να διασφαλιστεί η δυνατότητα εξατομικευμένης επιλογής συγγενικού προσώπου ως προσωπικού βοηθού, καθώς και η ουσιαστική υποστήριξη παιδιών κάτω των 16 ετών.

Το Σωματείο αναδεικνύει ένα ιδιαίτερα σημαντικό ζήτημα: η ανεξάρτητη διαβίωση και η αυτονομία των ατόμων με αναπηρία δεν μπορούν να διασφαλίζονται μέσα από άκαμπτους περιορισμούς που δεν λαμβάνουν υπόψη τις πραγματικές και εξατομικευμένες ανάγκες τους.

Σύμφωνα με το υπόμνημα, το άρθρο 5 του νόμου προβλέπει ηλικιακό όριο 16 ετών για τους ωφελούμενους, ενώ το άρθρο 6 θέτει περιορισμούς ως προς την παροχή

προσωπικής βοήθειας από συγγενικά πρόσωπα, προβλέποντας δυνατότητα εξαίρεσης υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις και με γεωγραφικό περιορισμό.

Ωστόσο, όπως επισημαίνει το Σωματείο, για ορισμένα άτομα με βαριά αναπηρία, αυτισμό ή σύνθετες ανάγκες υποστήριξης, η σταθερή παρουσία ενός οικείου προσώπου μπορεί να αποτελεί κρίσιμο παράγοντα ασφάλειας, επικοινωνίας και αποτελεσματικής καθημερινής φροντίδας.

Δεν μπορεί η Πολιτεία να μιλά για εξατομικευμένη υποστήριξη και την ίδια στιγμή να περιορίζει τις διαθέσιμες επιλογές με κριτήρια που δεν συνδέονται πάντοτε με τις πραγματικές ανάγκες του ωφελούμενου. Η προστασία από ενδεχόμενη εκμετάλλευση και η διασφάλιση της ποιότητας των υπηρεσιών είναι απαραίτητες, αλλά μπορούν να επιτυγχάνονται μέσα από αυστηρές προϋποθέσεις, εκπαίδευση, ανεξάρτητη εποπτεία και τακτική αξιολόγηση, χωρίς να αποκλείεται εκ των προτέρων κάθε δυνατότητα επιλογής συγγενικού προσώπου.

Στο πλαίσιο αυτό, το Σωματείο ζητά:

- Τροποποίηση του άρθρου 6, ώστε να επιτρέπεται, κατ' εξαίρεση και ύστερα από εξατομικευμένη αξιολόγηση, η επιλογή συγγενικού προσώπου ως προσωπικού βοηθού σε ολόκληρη τη χώρα, με σαφείς εγγυήσεις προστασίας, κατάρτισης και εποπτείας.
- Αυτοτελή επανεξέταση του ηλικιακού ορίου των 16 ετών, με πρόβλεψη κατάλληλης προσωπικής υποστήριξης και για ανήλικους με αυξημένες ανάγκες, είτε μέσω ειδικής επέκτασης του προγράμματος είτε μέσω ισοδύναμης δημόσια χρηματοδοτούμενης υπηρεσίας.
- Ειδική μέριμνα για άτομα με βαρύ και μη λεκτικό αυτισμό, ώστε οι ανάγκες επικοινωνίας, σταθερότητας και υποστήριξής τους να αξιολογούνται με κατάλληλα επιστημονικά και λειτουργικά κριτήρια.
- Σύσταση ομάδας εργασίας με τη συμμετοχή αναπηρικών οργανώσεων και οικογενειών, προκειμένου να διαμορφωθεί ένα δίκαιο και αποτελεσματικό πλαίσιο εφαρμογής.
- Δημοσιοποίηση στοιχείων για τις ανάγκες των ωφελουμένων, τη διαθεσιμότητα προσωπικών βοηθών και τις απορρίψεις αιτημάτων, καθώς και

παροχή συγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος για την εξέταση των προτεινόμενων αλλαγών.

Η ανάγκη προσωπικής βοήθειας δεν εξαφανίζεται επειδή ένα παιδί δεν έχει συμπληρώσει το 16ο έτος της ηλικίας του. Η Πολιτεία οφείλει να εξετάσει με ιδιαίτερη προσοχή τις ανάγκες των ανηλίκων με βαριές και σύνθετες αναπηρίες, ώστε να μην παραμένουν χωρίς την αναγκαία καθημερινή υποστήριξη εξαιτίας ηλικιακών περιορισμών.

Η συμπερίληψη δεν μπορεί να εξαντλείται σε νομοθετικές διακηρύξεις. Απαιτεί ένα σύστημα που προσαρμόζεται στις ανάγκες του ανθρώπου και όχι έναν άνθρωπο που υποχρεώνεται να προσαρμόζεται στις αδυναμίες του συστήματος.

Κατόπιν των ανωτέρω, παρακαλείται η αρμόδια Υπουργός να εξετάσει τα αιτήματα του Σωματείου «ΚΡΑΥΓΗ ΑμεΑ» και να ενημερώσει τη Βουλή για τις πρωτοβουλίες που προτίθεται να αναλάβει σχετικά με τα άνω αιτήματα του Σωματείου.

Επισυνάπτεται το σχετικό υπόμνημα.

Η Αναφέρουσα Βουλευτής

Αικατερίνη (Κατερίνα) Σπυριδάκη

Αθήνα, 17 Οκτωβρίου 2026

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΘΕΜΑ: Τροποποίηση των άρθρων 5 και 6 του Ν. 5322/2026 – δικαίωμα εξατομικευμένης επιλογής συγγενικού προσώπου ως προσωπικού βοηθού και υποστήριξη παιδιών κάτω των 16 ετών.

ΠΡΟΣ: Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας – Γραφείο Υπουργού και Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ: ΟΠΕΚΑ • Πρόεδρο και μέλη της Υποεπιτροπής για τα θέματα των Ατόμων με Αναπηρία της Βουλής • Βουλευτές του Ελληνικού Κοινοβουλίου

1. Φορέας και σκοπός της παρέμβασης

Το Σωματείο ΚΡΑΥΓΗ ΑμεΑ, που δραστηριοποιείται στην υπεράσπιση των δικαιωμάτων ατόμων με αναπηρία, ιδίως ατόμων με βαρύ ή μη λεκτικό αυτισμό και σύνθετες ανάγκες υποστήριξης, υποβάλλει το παρόν υπόμνημα με σκοπό την επανεξέταση συγκεκριμένων όρων του μόνιμου προγράμματος «Προσωπικός Βοηθός για Άτομα με Αναπηρία».

Αναγνωρίζουμε τον ουσιαστικό σκοπό του θεσμού: την ενίσχυση της ανεξάρτητης διαβίωσης, της αυτονομίας, της συμπερίληψης και της δυνατότητας του ωφελουμένου να επιλέγει το πρόσωπο που τον υποστηρίζει. Ζητούμε ο σκοπός αυτός να γίνεται πράξη και στις περιπτώσεις υψηλών και σύνθετων αναγκών, με σαφή δικαιώματα και ισχυρές εγγυήσεις προστασίας.

2. Ισχύον νομοθετικό πλαίσιο

Ο Ν. 5322/2026 (ΦΕΚ Α' 117/24.07.2026) καθιερώνει το πρόγραμμα ως υπηρεσία εθνικής εμβέλειας. Το άρθρο 3 προβλέπει προσωπική βοήθεια που οργανώνεται και ελέγχεται από τον χρήστη, με βάση τις ανάγκες και τις επιλογές του. Το άρθρο 5 παρ. 2 περ. δ' ορίζει, μεταξύ άλλων, κατώτατο όριο ηλικίας 16 ετών για τους ωφελουμένους. Το άρθρο 6 παρ. 2 περ. θ' αποκλείει, ως γενικό κανόνα, σύζυγο/μέρος συμφώνου συμβίωσης και συγγενείς α' ή β' βαθμού εξ αίματος ή εξ αγχιστείας από το να παρέχουν προσωπική βοήθεια στον συγκεκριμένο ωφελούμενο.

Η ίδια περ. θ' προβλέπει κατ' εξαίρεση δυνατότητα σύνδεσης με τα ως άνω πρόσωπα για μόνιμους κατοίκους ορεινών ή νησιωτικών δήμων έως 5.000 κατοίκους, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις της διάταξης. Συνεπώς, η εξαίρεση ήδη αναγνωρίζει ότι σε ορισμένες συνθήκες μπορεί να υπάρξει ανάγκη επιλογής συγγενικού προσώπου. Ζητούμε να εξεταστεί η επέκτασή της βάσει ατομικών αναγκών και όχι αποκλειστικά γεωγραφίας.

3. Πρώτο αυτοτελές αίτημα: εξατομικευμένη δυνατότητα επιλογής συγγενούς σε όλη τη χώρα

Ο καθολικός αποκλεισμός οικείων προσώπων, εκτός της στενής γεωγραφικής εξαίρεσης, δεν αποτυπώνει πάντοτε τις πραγματικές ανάγκες των ατόμων που χρειάζονται συνεχή υποστήριξη, ιδίως όταν αντιμετωπίζουν σημαντικές δυσκολίες επικοινωνίας, αισθητηριακές ευαισθησίες ή μεγάλη δυσχέρεια προσαρμογής σε άγνωστα πρόσωπα. Η οικειότητα από μόνη της δεν καθιστά κάποιον κατάλληλο βοηθό· εντούτοις, δεν πρέπει να αποκλείει αυτόματα μια ασφαλή και επιθυμητή επιλογή.

Προτείνουμε νομοθετική τροποποίηση της περ. θ' της παρ. 2 του άρθρου 6 ώστε, επιπλέον της ήδη ισχύουσας γεωγραφικής εξαίρεσης, να επιτρέπεται κατ' εξαίρεση και μετά από εξατομικευμένη κρίση η επιλογή συγγενούς α' ή β' βαθμού, εφόσον:

- Ο ίδιος ο ωφελούμενος το επιλέγει ελεύθερα, ή η προτίμησή του διερευνάται μέσω προσβάσιμης επικοινωνίας και κατάλληλης υποστήριξης στη λήψη αποφάσεων, όπου χρειάζεται.

- Τεκμηριώνεται λειτουργικά η ανάγκη σταθερής και οικείας υποστήριξης ή/και αποδεικνύεται αδυναμία εύρεσης κατάλληλου ανεξάρτητου προσωπικού βοηθού.
- Ο υποψήφιος συγγενής πληροί όλες τις λοιπές προϋποθέσεις καταλληλότητας, ποινικού ελέγχου και εκπαίδευσης και εγγράφεται κανονικά στο Μητρώο Προσωπικών Βοηθών.
- Υπάρχει εξατομικευμένο σχέδιο υποστήριξης, περιοδική ανεξάρτητη επαναξιολόγηση, διαφανής καταγραφή παρεχόμενης υπηρεσίας, μηχανισμός καταγγελιών και εναλλακτική δυνατότητα επιλογής άλλου βοηθού.
- Διασφαλίζονται η πρόληψη σύγκρουσης συμφερόντων, η προστασία από οικονομική εκμετάλλευση/κακοποίηση και η πρόσβαση σε ανάπαυση και υποστήριξη του οικογενειακού φροντιστή.

Η πρότασή μας δεν επιδιώκει υποχρεωτική ανάθεση της προσωπικής βοήθειας στην οικογένεια ούτε υποκατάσταση της ευθύνης του κράτους. Προϋποθέτει πραγματική επιλογή του ωφελουμένου και ισότιμη πρόσβαση σε ανεξάρτητους επαγγελματίες.

4. Δεύτερο αυτοτελές αίτημα: επαναφορά της διεκδίκησης για τα παιδιά κάτω των 16 ετών

Το Σωματείο μας έχει ήδη διατυπώσει θεσμικό αίτημα για τη δυνατότητα παροχής προσωπικής υποστήριξης σε άτομα με αναπηρία κάτω των 16 ετών. Με το παρόν το επαναφέρουμε ρητά, ζητώντας να εξεταστεί αυτοτελώς, παράλληλα με την πρόταση για τα συγγενικά πρόσωπα. Η ακριβής αναφορά στην προηγούμενη κατάσταση (ημερομηνία/αριθμός πρωτοκόλλου) μπορεί να συμπληρωθεί και να επισυναφθεί σε επόμενο στάδιο.

Η κατώτατη ηλικία των 16 ετών του άρθρου 5 παρ. 2 περ. δ' αφήνει εκτός του συγκεκριμένου προγράμματος παιδιά με υψηλές ανάγκες καθημερινής υποστήριξης. Ειδικά για μη λεκτικά παιδιά με βαρύ αυτισμό, η ανάγκη βοήθειας, ασφάλειας, επικοινωνίας και συμμετοχής δεν αρχίζει στα 16.

Ζητούμε είτε την κατάλληλη επέκταση του προγράμματος με ειδικούς όρους για ανηλίκους είτε τη θεσμοθέτηση ισοδύναμης δημόσια χρηματοδοτούμενης υπηρεσίας προσωπικής υποστήριξης για παιδιά κάτω των 16 ετών. Ο σχεδιασμός πρέπει να προβλέπει παιδοκεντρική αξιολόγηση, συμμετοχή παιδιού και γονέα/νόμιμου εκπροσώπου, μηχανισμούς προστασίας ανηλίκων, κατάλληλη εκπαίδευση προσωπικού, συνεργασία με υφιστάμενες υπηρεσίες χωρίς διπλή χρηματοδότηση και σαφή διάκριση από νοσηλευτική/θεραπευτική πράξη.

Η διεύρυνση δεν πρέπει να περιορίζεται αποκλειστικά στην απασχόληση γονέα ως βοηθού· το παιδί και η οικογένεια πρέπει να μπορούν να επιλέγουν ανάμεσα σε κατάλληλες μορφές υποστήριξης.

5. Ειδικές δικλίδες για τον βαρύ και μη λεκτικό αυτισμό

Ζητούμε η λειτουργική αξιολόγηση να μην ταυτίζει την απουσία προφορικού λόγου με απουσία επικοινωνίας ή ικανότητας έκφρασης βούλησης. Πρέπει να αξιολογούνται εναλλακτικοί τρόποι επικοινωνίας, οικεία σήματα, υποστηρικτική/επαυξητική επικοινωνία και το εξατομικευμένο προφίλ. Σημειώνουμε ότι το άρθρο 5 παρ. 7 αναφέρεται σε περιπτώσεις «μη επικοινωνίας με το περιβάλλον»· απαιτείται σαφής εφαρμοστική διευκρίνιση ώστε να μη συγχέονται οι κατηγορίες αυτές με τον μη λεκτικό αυτισμό.

Προτείνουμε επιμόρφωση των βοηθών σε υποστηρικτική επικοινωνία, πρόληψη κρίσεων, θετικές και μη καταναγκαστικές πρακτικές υποστήριξης, δικαιώματα, πρόληψη κακοποίησης και ασφαλείς διαδικασίες αναφοράς περιστατικών.

6. Νομική και δικαιωματική τεκμηρίωση

Το άρθρο 19 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, που κυρώθηκε με τον Ν. 4074/2012, αναγνωρίζει το δικαίωμα ανεξάρτητης διαβίωσης και ένταξης στην κοινότητα. Το άρθρο 7 της ίδιας Σύμβασης αφορά ειδικά τα παιδιά με αναπηρία, ενώ τα άρθρα 12 και 16 ενισχύουν την ισότιμη αναγνώριση και την προστασία από εκμετάλλευση, βία και κακοποίηση. Οι προτάσεις μας υποβάλλονται ως επιλογές πολιτικής που υπηρετούν τις αρχές αυτές· δεν συνιστούν ισχυρισμό ότι το ισχύον δίκαιο ήδη επιβάλλει τη συγκεκριμένη αμοιβή συγγενών.

7. Συγκεκριμένα αιτήματα προς την Πολιτεία και τη Βουλή

1. Να συσταθεί ομάδα εργασίας με συμμετοχή αναπηρικών οργανώσεων, ωφελουμένων, οικογενειακών φροντιστών και κατάλληλων επιστημόνων για την αναθεώρηση των άρθρων 5 και 6 του Ν. 5322/2026.
2. Να κατατεθεί νομοθετική τροποποίηση που θα επιτρέπει την εξατομικευμένη επιλογή συγγενικού προσώπου ανεξαρτήτως γεωγραφίας, με ενιαία κριτήρια και ανεξάρτητη εποπτεία.
3. Να εξεταστεί αυτοτελώς η κάλυψη παιδιών κάτω των 16 ετών με κατάλληλο παιδοκεντρικό πρόγραμμα και να δοθεί χρονοδιάγραμμα ενεργειών.
4. Να δημοσιοποιηθούν τα διαθέσιμα στοιχεία αναγκών, διαθεσιμότητας προσωπικών βοηθών, απορρίψεων και γεωγραφικών αποκλίσεων με προστασία προσωπικών δεδομένων.
5. Να δοθεί έγγραφη και ειδικώς αιτιολογημένη απάντηση στο Σωματείο και να οριστεί συνάντηση με την αρμόδια πολιτική και υπηρεσιακή ηγεσία.
6. Να ζητηθεί από τους αποδέκτες βουλευτές να εξετάσουν κατάθεση του υπομνήματος ως Αναφορά, άσκηση κοινοβουλευτικού ελέγχου και συζήτηση στην Ύποσητροπή για τα θέματα των Ατόμων με Αναπηρία.

8. Ενδεικτική κατεύθυνση νομοθετικής διατύπωσης (προς επεξεργασία)

«Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται, κατόπιν εξατομικευμένης αξιολόγησης και αιτιολογημένης απόφασης του αρμόδιου φορέα, η επιλογή προσώπου που συνδέεται με τον ωφελούμενο με συγγένεια α' ή β' βαθμού, εφόσον διασφαλίζονται η ελεύθερη και υποστηριζόμενη επιλογή του ωφελουμένου, η πλήρωση των γενικών προϋποθέσεων του προσωπικού βοηθού, η ειδική εκπαίδευση, η ανεξάρτητη εποπτεία, η πρόληψη συγκρούσεων συμφερόντων και η δυνατότητα ανάκλησης ή αλλαγής βοηθού. Η ρύθμιση εφαρμόζεται ανεξαρτήτως τύπου κατοικίας».

Για τα άτομα κάτω των 16 ετών ζητείται διακριτή νομοθετική πρόβλεψη ή ισοδύναμη υπηρεσία μετά από ειδική διαβούλευση και κοστολόγηση. Η ανωτέρω διατύπωση αποτελεί εισήγηση αρχών και χρειάζεται νομοτεχνική επεξεργασία από την αρμόδια υπηρεσία.

9. Κατακλείδα

Η πραγματική εξατομικευση προϋποθέτει επιλογές και όχι αδιαφοροποίητους αποκλεισμούς. Η ΚΡΑΥΓΗ ΑμεΑ ζητά έναν θεσμό προσωπικής βοήθειας που υπηρετεί την αυτονομία, ακούει τη βούληση κάθε ανθρώπου με αναπηρία και προστατεύει ειδικά όσους έχουν τις υψηλότερες ανάγκες υποστήριξης, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών.

Παρακαλούμε για την πρωτοκόλληση του παρόντος και την κοινοποίηση αριθμού πρωτοκόλλου, καθώς και για έγγραφη απάντηση επί των αιτημάτων μας.

Με εκτίμηση,

Αναστασία Θεοδωροπούλου

Πρόεδρος Δ.Σ. – Σωματείο ΚΡΑΥΓΗ ΑμεΑ

Email: info@kravgiamea.gr | www.kravgiamea.gr

ΚΡΑΥΓΗ ΑμεΑ • Θεσμικές Πρωτοβουλίες

Υπογραφή / Σφραγίδα:

Παραπομπές / Θεσμική βάση

- Ν. 5322/2026, ΦΕΚ Α' 117/24.07.2026, άρθρο 2, παρ. 1, <https://www.taxheaven.gr/law/5322/2026>
- Επίσημη καταχώριση νόμου στη Βουλή: https://www.hellenicparliament.gr/Nomothetiko-Ergo/Anazitisi-Nomothetikou-Ergou?law_id=d0b7661a-e9b0-4939-9ed5-b48700061123
- Σύμβαση ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, κυρωτικός Ν. 4074/2012 (Α'38), άρθρα 7, 12, 16 και 19.